

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN DERS KİTAPLARINDAKİ OKUMA METİNLERİNİN İNCELENMESİ: GAZİ TÖMER ÖRNEĞİ

(Used in Turkish Language Teaching as a Foreign Language Investigation of Reading
Texts in Course Books: Gazi TOMER Example)

Enes GÜLEÇ¹

Makale Geçmişi

ÖZ

Article History

Alındı/Received:
16/12/2019

*Düzeltilme alındı/
Received in revised form:*
28/12/2019

Kabul edildi/Accepted:
31/12/2019

Geçmişten günümüze hızlı bir şekilde gelişen yaşam şartları ve teknoloji, kültürlerarası etkileşimin artması, insanların farklı arayışlar içinde olması ikinci bir dil öğrenme ihtiyacının artmasını sağlamıştır. Dünyanın farklı coğrafyalarından insanlar çeşitli sebeplerden dolayı farklı dilleri öğrenmek için birçok yola başvurmuştur. İnsanlar interaktif öğrenme yoluyla canlı yayın dersleri izleyerek, akıllı telefonlarından dil öğrenme uygulamaları kullanarak veya hedef ülkeye gidip o kültürün içinde yaşayarak farklı dilleri öğrenmeye çalışmışlardır. Son zamanlarda ülkemizin gelişen teknoloji ve kültür aktarımına hızlı bir şekilde dahil olması da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında büyük değişimlere ve gelişmelere imkân tanımıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kökeni elbette son zamanlardaki gelişmelerden ibaret değildir. Bu alanda yapılan birçok çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin Kaşgarlı Mahmut'un 1071 yılında yazmış olduğu Dîvânu Lügâti't-Türk adlı eseriyle başladığını işaret etse de bu eserden önce de Türkçe öğretiminin yapıldığını gösteren farklı kaynaklar bulunmaktadır. İnsanların Türkçe öğrenmeye ilgileri gün geçtikçe artmış ve artan öğrenme taleplerini karşılamak amacıyla, ilk olarak Ankara Üniversitesi tarafından kurulan TÖMER'ler aracılığıyla karşılanmaya çalışılmıştır. Bu merkezlerin kuruluşuyla birlikte üniversiteler kendi kitap ve kaynaklarını çıkarmaya başlamış ve bu kaynaklarla Türkçeyi en iyi şekilde öğretmeyi hedeflemişlerdir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılarak Gazi Üniversitesinin hazırlamış olduğu, Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti'nin C1 seviyesi kitabında bulunan okuma metinlerinin; türlerinin temalara göre dağılımı, oluşturulmalarına göre amaçları, kullanım işlevleri ve son olarak Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre (CEFR) kazanımların uygunluğu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi; Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti; Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR)

© 2020 BUAAD-BIJAR. Tüm hakları saklıdır.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, E-posta: enes.gulec1@gazi.edu.tr

***Extended Abstract (English)**

Summary

From the past to future the rapidly improving life standards and technology, increase of intercultural communication, in search of something different, have provided a need of learning a second language. People in different places have tried many different ways to learn various languages for many reasons. People have tried to learn various languages by watching live lessons with interactive learning way, using language learning apps in their smartphones or living in that target culture.

With the recent involvement of our country in developing technology and fast cultural transfer has let significant changes and developments in teaching Turkish as a foreign language. But of course, the needs of the teaching Turkish as a foreign language does not only come from recent developments. Even though many researches done in this field indicate that teaching language as a foreign language is started with the work called *Dîvânu Lügâti't Türk* which was written by Kaşgarlı Mahmut in 1071, there are some different sources that show Turkish was being taught before that work, too. In this study, using the document analysis method which is one of the qualitative research methods, Gazi TÖMER prepared the reading texts in the C1 level book of Turkish teaching set as a foreign language; The distribution of species according to themes, their aims according to their creation, their usage functions and finally the suitability of the gains according to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) were examined.

People have become more interested in learning Turkish day by day and in order to meet this increasing demand, Ankara University founded TÖMER's. With the foundation of these centers, universities started to publish their own books and resources and with these resources they aimed to teach Turkish in the most efficient way. The first institutional study in teaching Turkish to foreigners at home was initiated by TÖMERs established within Ankara University. Teaching Turkish as a foreign language because of Turkey's regional and global development has achieved positive with a rise to become a center of attraction. Those who want to learn Turkish in different regions of the world have come to Turkey.

Due to the development and diffusion of the textbooks, the researchers carried out evaluations and investigations in terms of various variables in these textbooks and continue to do so. These studies, which have been increasing especially in recent years, provide academic evaluation of teaching Turkish as a foreign language. As a result of these evaluations, the problems and problems encountered in teaching Turkish as a foreign language will be solved and guided for new arrangements and studies. This study was conducted within the framework of document analysis, one of the qualitative research methods. In the document analysis model, no intervention was made to the data or source.

Five main themes. In each theme, four text distributions and an equal amount of text distribution on a theme basis were shown. Texts consistent with the titles of the themes accelerated the student's focusing time before moving on to the reading text. Gazi TÖMER examined the appropriateness of the texts on the basis of the text of the C1 book of the Turkish teaching set as a foreign language and the gains mentioned in the Common European Framework of Reference for Languages. As a result of the analysis, it was found that each text is suitable for an average of 25 gains based on its own type. Finally, Gazi TÖMER in this study conducted in the C1 level book on teaching Turkish as a foreign language was found to be appropriate / adapted to the reading texts and reading activities that should be appropriate according to the Common European Framework of Reference for Languages.

There is no criterion about the level of readability of basic, intermediate and advanced texts in teaching Turkish to foreigners. However, since C1 is an advanced level, the texts should be more challenging or more comprehensive. In this study, a quantitative study can be applied to the students at this level who are studying at this level to see how accurately the gains in the Common European Framework of Reference for Languages are applied. In this way, the data of the study can be verified and if there are wrong directions, it can be revealed. Based on the achievements mentioned in the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), activities that meet the achievement of ler controls the rhetoric in literary texts inde can be put into sub-activities of reading texts. In this way, the book can take place more in the international literature.

Key Words: Teaching Turkish as a Foreign Language; Gazi Tömer Turkish as a Foreign Language Teaching Bundle; Common European Framework of Reference for Languages (Cefr)

GİRİŞ

“Türkçe tarihi çok eskilere dayanan, büyük ve güçlü bir dildir. Geçmiş dönemlerde siyasi, ekonomik, dinî ve kültürel sebeplerden farklı milletlerden Türkçeyi öğrenme yönünde talepler olmuştur. Bugün de yabancı dil olarak Türkçe öğretimine olan talep gözle görülür şekilde artmıştır. Bu durumun sonucu olarak, dünyanın dört bir tarafında ve Türkiye’de, Türkçe öğretmek amacıyla açılan kurumlarda, farklı milletlerden insanlar Türkçe öğrenmektedirler (Yılmaz Atagül, 2016: 73).”

Türkçe öğretimi, yurt içinde üniversitelerin bünyesinde olan Türkçe Öğretim Merkezleri ve özel dil merkezleri tarafından; yurt dışında ise Yunus Emre Enstitüsü ve Maarif Vakfı tarafından yürütülmektedir (Alyılmaz, 2010: 729). Yurt içinde yabancılara Türkçe öğretiminde ilk kurumsal çalışmayı Mehmet Hengirmen başkanlığında, Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezi başlatmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi Türkiye’nin bölgesel ve küresel olarak gelişmesi sebebiyle bir cazibe merkezi hâline gelmesiyle pozitif bir yükselme yakalamıştır. Dünyanın farklı coğrafyalarından Türkçe öğrenmek isteyenler Türkiye’ye gelmişlerdir. Türkçeyi öğrenmek için gelen insanların bir kısmı kendi ihtiyaçlarını karşılasalar da bu süreçte Türk devletinin katkıları ve yardımları olmuştur. Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB), Türkiye Diyanet Vakfı (TDV), UNICEF tarafından verilen destekler bunlardan bazılarıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, önemli olan becerilerden birisi okuma becerisidir. Ana dili eğitiminde olduğu gibi, yabancılara Türkçe öğretiminde de okuma eğitiminin temel amaçları aynıdır. Ana dili ve yabancılara Türkçe öğretiminde, öğrencilere okuma becerisini kazandırırken, aynı zamanda anlama becerisinin de geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Türkçe öğretim setlerinde bulunan beceriler incelendiği zaman diğer becerilere göre okuma becerisine fazla yer verildiği görülmektedir. Çünkü dinleme, konuşma ve yazma becerileri okuma metninin etrafında şekillenen becerilerdir (İltar, 2018a, s.24). Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında üretilen kaynaklarda, okuma-anlama becerisini öğrencilere kavratılmak için çeşitli etkinliklere yer verilmektedir.

Yurtiçinde ve yurtdışında yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan kaynaklar üniversitelerin TÖMER’ler kurmasıyla birlikte artmaya devam etmektedir. Kaynakları hazırlarken editörler, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnini kaynak alarak dil seviyelerine göre kitap setleri hazırlamışlardır. Türkçe Öğretim Merkezlerinin yaygın olarak kullanmış oldukları kaynaklar; Yeni Hitit Türkçe Öğretim Seti, Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, İstanbul Türkçe Öğretim Seti, Yunus Emre

Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti gibi başlıca yayınlardır. Sıralanan bu kaynakların dışında var olan çalışmalar mevcuttur. Ders kitaplarının yaygınlaşması sebebiyle araştırmacılar ders kitaplarını çeşitli değişkenler açısından incelemelere devam etmektedirler. Son yıllarda artan incelemeler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin akademik olarak değerlendirilmesini sağlamaktadır. Değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumlar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunları çözüme ulaştıracak ve yeni çalışmalar için yol gösterici olacaktır.

Bu çalışmada da Gazi Üniversitesi TÖMER'in editörleri ve öğretim elemanları tarafından oluşturulan, Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti'nin, C1 seviyesinde kullanılan okuma metinlerinin türlerinin temalara göre dağılımı, oluşturulmalarına göre amaçları, kullanım işlevleri ve son olarak Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine (CEFR) göre kazanımları incelenmiştir. İnceleme sonucunda alana katkı sağlamak için önerilerde bulunulmuştur.

Amaç

Çalışmanın amacı, Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde C1 seviyesi ders kitabında bulunan okuma metinlerinin türlerinin temalara göre dağılımı, oluşturulmalarına göre amaçları, kullanım işlevleri, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine (CEFR) göre kazanımların uygun olup olmadığı incelenmesidir.

Araştırma Soruları

Bu çalışmada;

-Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde okuma metinlerinin temalara göre dağılımı nasıldır?

- Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde okuma metinlerinin kullanım işlevleri nelerdir?

- Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde okuma metinlerinin oluşturulma amaçları nelerdir?

- Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'ndeki okuma metinlerinin, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (CEFR) belirtilen kazanımları karşılıyor mu?

sorularına yanıt/yanıtlar aranacaktır.

Önem

Bilgi hiçbir zaman sabit kalmamaktadır, sürekli değişmektedir. Öğretim araç-gereçleri için de bu durum geçerlidir. Zamanın ilerlemesiyle kaynakların değişmesi ve başvuru çerçevelerin güncellenmesiyle öğretim kitaplarının da güncellenmesi gerekir. Çalışmanın önemini Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nin dayanağını oluşturan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre ve kitaptaki okuma metinlerinin okuma-anlama kazanımlarına uygunluğunun kontrol edilmiş olması artırmaktadır. İltar'ın (2018b, s.90) yapmış olduğu çalışmada, yaygın olarak kullanılan diğer Türkçe öğretim setlerinden Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ve İstanbul Türkçe Öğretim Seti'nin okuma metinlerinin sonuçları ile bu çalışmanın okuma metinlerinin karşılaştırılması ve çalışma sonucunda, güncellenmesi gereken noktalar öneriler kısmında belirtileceğinden, çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan doküman incelemesi çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Duverger (1973)'in “belge incelemesi” olarak yorumladığı bu yöntemi, Rummel (1968) ve birçok araştırmacı “doküman yöntemi” ya da “doküman incelemesi” olarak adlandırmaktadır. Best (1959, s.118) de tekniği hazır bulunan belgelerin sistemli bir olgu içerisinde incelenmesi olarak ifade etmektedir. Bu bağlamda doküman incelemesi, bir yöntem olarak nitel araştırmalarda tek başına kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Doküman analizi modelinde hiçbir veri ya da kaynağa müdahalede gerçekleştirilmemiştir, var olan kaynaktan veriler alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; “İçerik analizinde görüşme, gözlem veya dokümanlar yoluyla elde edilen nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir: Verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.228-239)” ve “İçerik analizi amaçları belirleme, kavramları tanımlama, analiz birimlerini belirleme, konu ile ilgili verilerin yerini belirleme, mantıksal bir yapıyı geliştirme, kodlama kategorilerini belirleme, sayma, yorumlama ve sonuçları yazma aşamalarından oluşmaktadır (Büyüköztürk, 2016, s. 250-251)” şeklinde tanımlanmaktadır. Çalışmada bulunan veriler belirli başlıklar ve kategoriler hâlinde sıralanmıştır.

BULGULAR VE BULGULARIN ÇÖZÜMLENMESİ

Çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti'nin C1 düzeyinde yer alan okuma metinleri oluşturulma amacı, kullanım işlevleri, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (CEFR) belirtilen kazanımlara göre incelenmiştir. Aşağıda Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti C1 seviyesi kitabında bulunan okuma metinlerinin temaya; hece-kelime-cümle sayılarına göre dağılımları bulunmaktadır.

1. Tema

Kültür ve Sanat Teması Metinleri;

- Türk Mimarisinin Işığı
- Gel Zaman Git Zaman
- Birlikte Eğleniyoruz
- Dünyüyle Bugünüyle Halk Oyunları ve Dans

2.Tema

Sağlığım Teması Metinleri;

- Genetik Şifre
- Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları
- Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)
- Nüfus Patlaması

3. Tema

Farkında Mısınız Teması Metinleri;

- Tükettikçe Tükenen İnsanlık
- Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu
- Parmaklarınızın Ucunda Bir Dünya
- Bunları Duydunuz Mu?

4. Tema

Edebiyat Dünyasından... Teması Metinleri;

- Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti
- Beyaz Gemi
- “Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık”
- Ah Şu Gençler

5. Tema

Kim Haklı? Teması Metinleri;

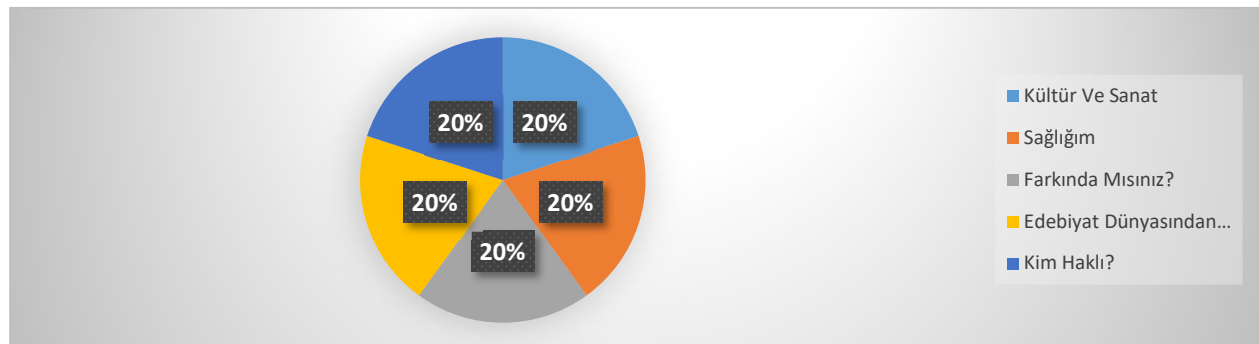
- Rüya
- İnsanlığın Sınavı
- Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe
- Hırsız

Tablo 1: Gazi TÖMER C1 Okuma Metinlerinin Temalara Göre Sayısal Dağılımı;

1. Ünite	2. Ünite	3. Ünite	4. Ünite	5. Ünite	Toplam
Kültür ve Sanat Teması	Sağlığım Teması	Farkında mısınız? Teması	Edebiyat Dünyasından... Teması	Kim Haklı? Teması	
4	4	4	4	4	20

Tablo 1’de görüldüğü üzere yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geniş sahada kullanılan Gazi Üniversitesi TÖMER öğretim elemanlarının hazırlamış olduğu Gazi TÖMER Seti’nin C1 seviyesinde toplam 20 metinden oluşan 5 tema bulunmaktadır. Her temaya 4 metin yerleştirilerek temalarda aynı sayıda metin kullanılmıştır.

Şekil 1: Gazi TÖMER C1 Okuma Metin Sayılarının Temalara Göre Yüzdesele Dağılımı:

1.TEMA: KÜLTÜR VE SANAT

1. Metin; Türk Mimarisinin Işığı.

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *tanıtım* yazısıdır.

Metin, 1295 hece, 406 kelimedenden, 32 cümleden oluşmaktadır.

2.Metin; Gel Zaman Git Zaman

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *deneme* yazısına girmektedir.

Metin, 1162 hece, 386 kelime, 39 cümleden oluşmaktadır.

3.Metin; Birlikte Eğleniyoruz

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *tanıtım* yazısına girmektedir.

Metin, 2017 hece, 594 kelime, 43 cümleden oluşmaktadır.

4.Metin; Dünyüyle Bugünüyle Halk Oyunları ve Dans

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *sohbet* yazısına girmektedir.

Metin, 1677 hece, 525 kelime, 46 cümleden oluşmaktadır.

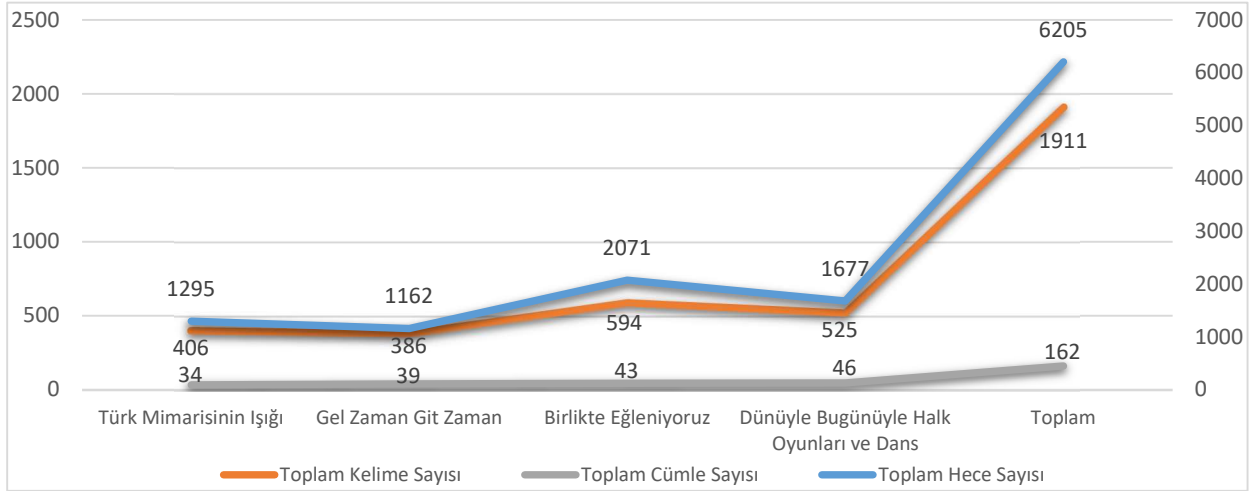
Kültür ve sanat temasında toplam 4 metinde kullanılan hece, kelime ve cümle sayısı ise şöyledir;

Toplam hece sayısı: 6205

Toplam kelime sayısı: 1911

Toplam cümle sayısı: 162

Şekil 2: *Kültür ve Sanat* temasının metinlere göre hece-kelime-cümle sayılarının grafiksel gösterimi;

Şekil 2'de görüldüğü üzere temada yer alan 4 metinde bulunan hece-kelime-cümle sayılarının aynı doğrultuda seyrettiği görülmektedir. Ancak *Birlikte Eğleniyoruz* adlı metinde hece-kelime-cümle doğrusunun, pozitif ilerleme kaydettiği incelenmiştir. *Kültür ve Sanat* temasının en uzun metninin *Birlikte Eğleniyoruz* olduğu görülmektedir.

2.TEMA: SAĞLIĞIM

1.Metin; Genetik Şifre

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibarıyla *makale* yazısıdır.

Metin, 1373 hece, 409 kelime, 38 cümleden oluşmaktadır.

2.Metin; Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibarıyla *makale* yazısıdır.

Metin, 1294 hece, 420 kelime, 45 cümleden oluşmaktadır.

3.Metin; Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)

Metin oluşturulma amacına göre *resmi yazışma* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *tanıtım* yazısıdır.

Metin, 779 hece, 197 kelime, 16 cümleden oluşmaktadır.

4. Metin; Nüfus Patlaması

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *makale* yazısıdır.

Metin, 1460 hece, 456 kelime, 28 cümleden oluşmaktadır.

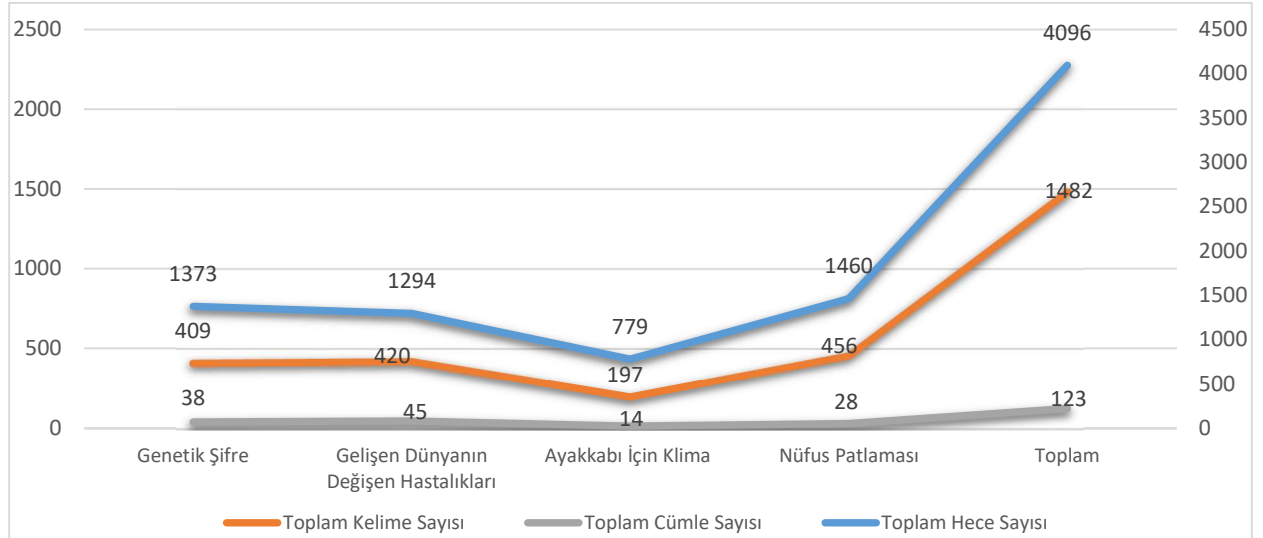
Sağlığım temasında toplam 4 metinde kullanılan hece, kelime, cümle sayısı ise şöyledir;

Toplam hece sayısı: 4096

Toplam kelime sayısı: 1482

Toplam cümle sayısı: 123

Şekil 3: Sağlığım temasının metinlere göre hece-kelime-cümle sayılarının gösterimi;

Sağlığım temasında bulunan toplam hece-kelime-cümle sayılarının 3 metinde birbirlerine yakın düzeylere olduğu Şekil 3'te açıkça belli olmaktadır. Bu temada toplam hece-kelime-cümle sayısı doğrusunun negatif yönde artmasının en büyük sebebi *Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)* adlı metindir. 5 tema içerisinde en az hece-kelime-cümle sayısına sahip tema Sağlığım temasıdır.

Sistemik artış; temalarda ilerleme kaydedildikçe verilen metinlerin ve etkinliklerin bir önceki temaya göre daha zorlayıcı olmasıdır. Ancak *Kültür ve Sanat* temasından sonra gelen

Sağlığım temasında toplam hece-kelime-cümle sayısında negatif yönde olduğu için *sistematik artışın* kitapta olmadığı tespit edilmiştir.

3. TEMA: FARKINDA MISINIZ?

1. Metin; Tükettikçe Tükenen İnsanlık

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *deneme* yazısıdır.

Metin, 1456 hece, 459 kelime, 35 cümleden oluşmaktadır.

2. Metin; Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *makale* yazısıdır.

Metin, 1845 heceden, 577 kelime, 66 cümleden oluşmaktadır.

3. Metin; Parmaklarınızın Ucunda Bir Dünya

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *tanıtım* yazısıdır.

Metin, 1376 heceden, 386 kelime, 37 cümleden oluşmaktadır.

4. Metin; Bunları Duydunuz mu?

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *makale* yazısıdır.

Metin, 1767 heceden, 529 kelime, 38 cümleden oluşmaktadır.

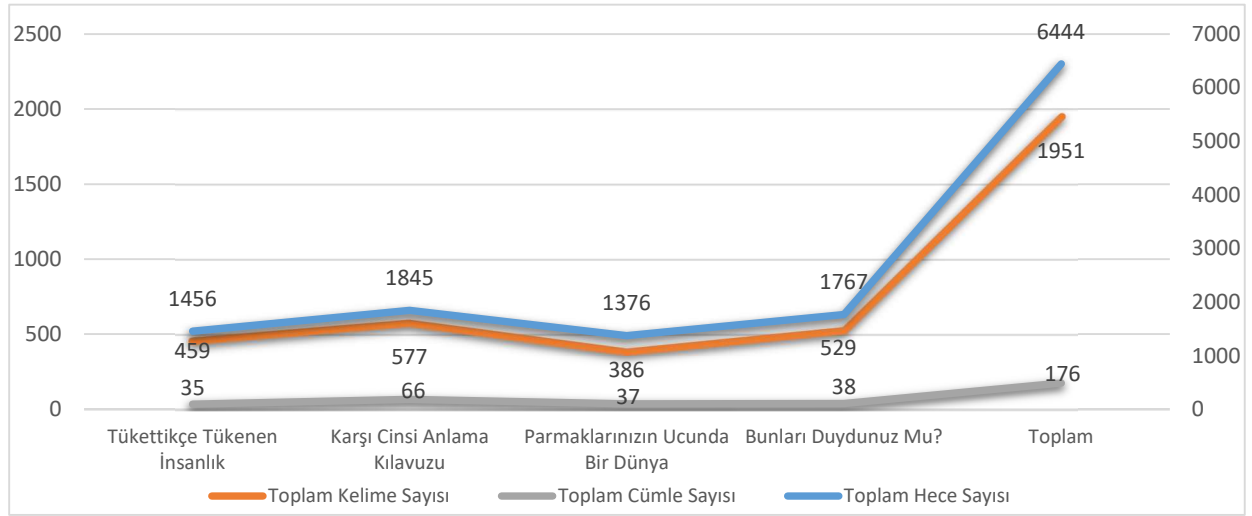
Farkında mısınız? temasında toplam 4 metinde kullanılan hece, kelime, cümle sayısı ise şöyledir;

Toplam hece sayısı: 6444

Toplam kelime sayısı: 1951

Toplam cümle sayısı: 176

Şekil 4: *Farkında mısınız?* temasının metinlere göre hece-kelime-cümle sayılarının gösterimi;

Farkında mısınız? adlı temada diğer temalara göre toplam hece-kelime-cümle sayılarında önceki 2 temaya göre pozitif yönde bir artış olmuştur. Temada bulunan 6444 hece sayısı ile 5 tema içerisinde en fazla heceyi bulunduran *Farkında mısınız?* temasıdır.

4. TEMA EDEBİYAT DÜNYASINDAN...

1. Metin; Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *deneme* yazısıdır.

Metin, 1505 hece, 465 kelime, 46 cümleden oluşmaktadır.

2. Metin; Beyaz Gemi

Metin oluşturulma amacına göre *kurmaca* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *anlatmaya dayalı* metindir.

Metin tür itibariyle *hikâye* yazısıdır.

Metin, 2203 hece, 733 kelime, 69 cümleden oluşmaktadır.

3. Metin; “Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık”

Metin oluşturulma amacına göre *kurmaca* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *anlatmaya dayalı* metindir.

Metin tür itibariyle *hikâye yazısıdır*.

Metin, 1659 heceden, 531 kelime, 44 cümleden oluşmaktadır.

4. Metin; Ah Şu Gençler!

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *iletişimsel* metindir.

Metin tür itibariyle *diyalog yazısıdır*.

Metin, 905 hece, 274 kelime, 55 cümleden oluşmaktadır.

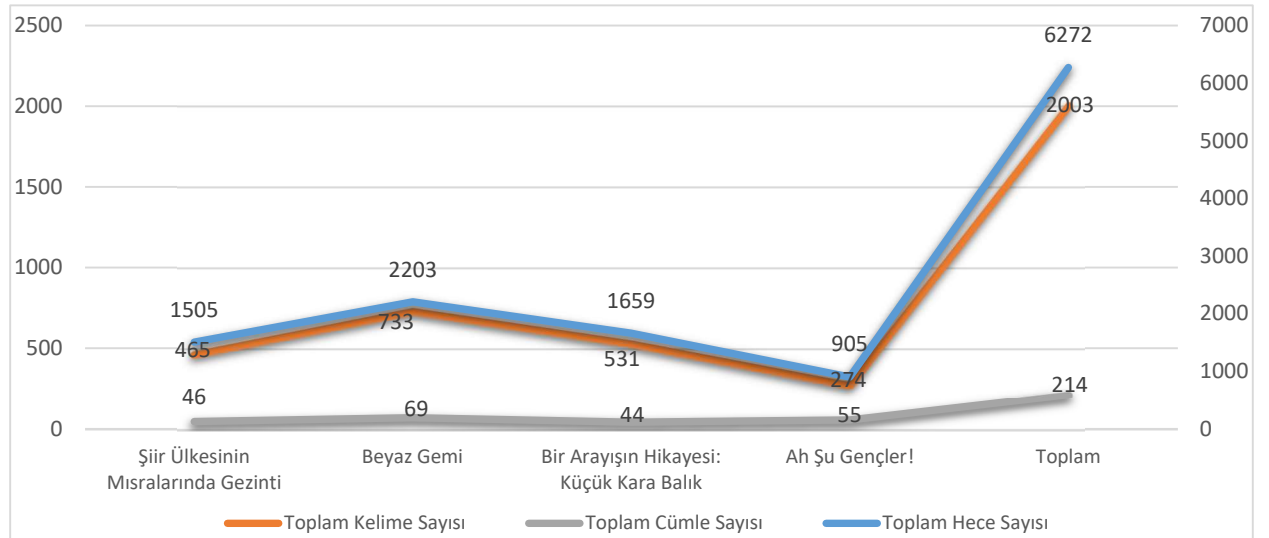
Edebiyat Dünyasından... temasında toplam 4 metinde kullanılan hece, kelime, cümle sayısı ise şöyledir;

Toplam hece sayısı: 6272

Toplam kelime sayısı: 2003

Toplam cümle sayısı: 214

Şekil 5: *Edebiyat Dünyasından...* temasının metinlere göre hece-kelime-cümle sayılarının gösterimi;

Edebiyat Dünyasından... adlı temada ise genel olarak cümle sayılarında belirli bir yakınlık görülürken, hece sayısı ve kelime sayılarında orantısız olduğu *Şekil 5*'te görülmektedir. Bu temada hece-kelime-cümle ortalamasını bozan metin ise *Ah Şu Gençler!* adlı *diyalog* metnidir. Bu metinde hece sayısı 905, kelime sayısı 274, cümle sayısı 55'tir. Bu bağlamdan yola çıkarak bu metin, kendi teması içerisinde bulunun 3 metnin ortalama hece-kelime-cümle

sayısının altında kalmaktadır. Cümle sayısının yüksek olmasının sebebi; diyalog metinlerinde kısa cümleler kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

5.TEMA: KİM HAKLI?

1.Metin; Rüya

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *tanıtım* yazısıdır.

Metin, 1359 hece, 405 kelime, 35 cümleden oluşmaktadır.

2.Metin; İnsanın Sınavı

Metin oluşturulma amacına göre *Kurmaca* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *anlatmaya dayalı* metindir.

Metin tür itibariyle *hikâye* yazısıdır.

Metin, 1163 hece, 389 kelime, 43 cümleden oluşmaktadır.

3.Metin; Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe

Metin oluşturulma amacına göre *özgün* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *öğretici* metindir.

Metin tür itibariyle *deneme* yazısıdır.

Metin, 1444 hece, 474 kelime, 36 cümleden oluşmaktadır.

4. Metin; Hırsız

Metin oluşturulma amacına göre *kurmaca* bir metindir.

Kullanım işlevine göre *anlatmaya dayalı* metindir.

Metin tür itibariyle *anı* yazısıdır.

Metin, 834 hece, 283 kelime, 28 cümleden oluşmaktadır.

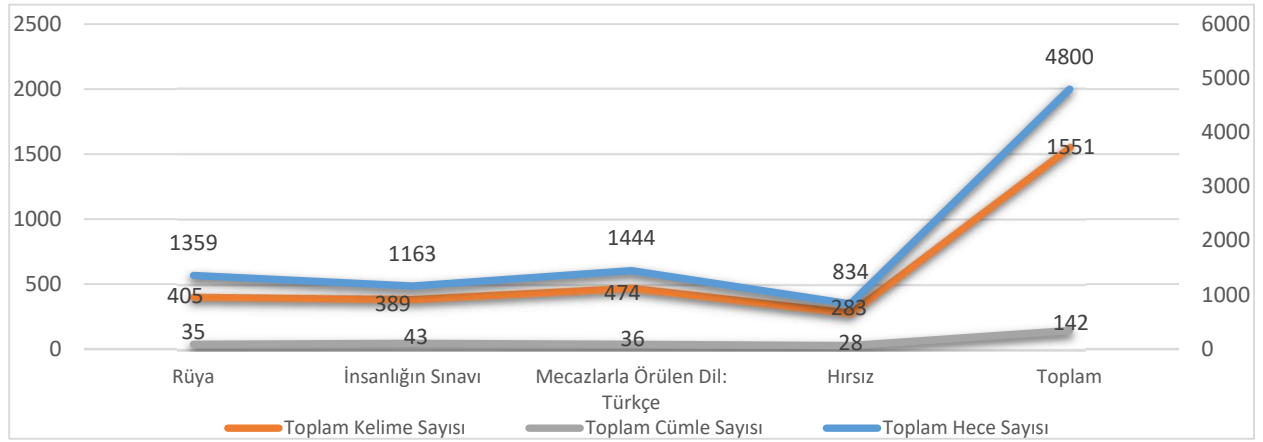
Kim Haklı? temasında toplam 4 metinde kullanılan hece, kelime, cümle sayısı ise şöyledir;

Toplam hece sayısı: 4800

Toplam kelime sayısı: 1551

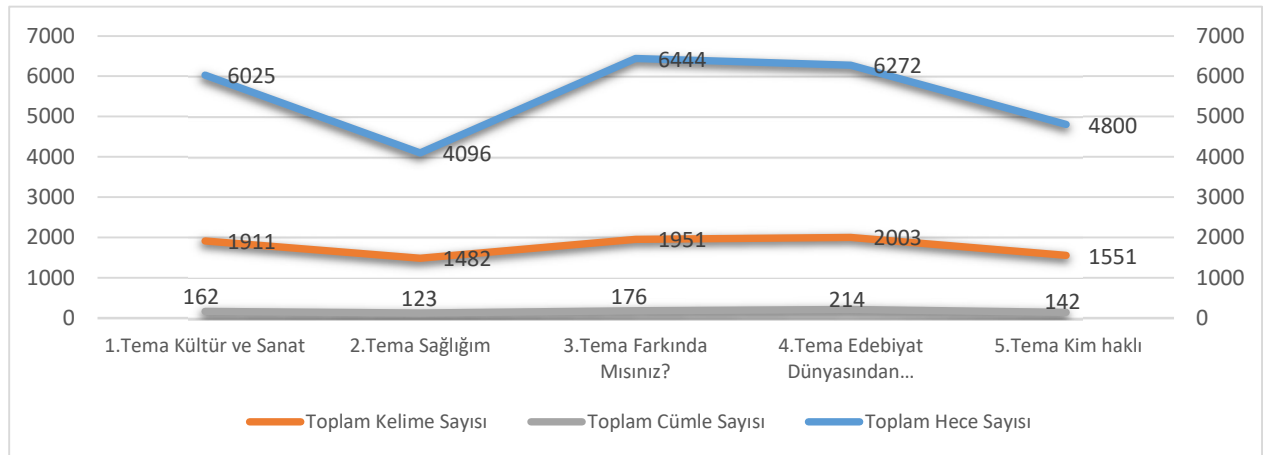
Toplam cümle sayısı: 142

Şekil 6: *Kim Haklı?* temasının metinlere göre hece-kelime-cümle sayılarının gösterimi;

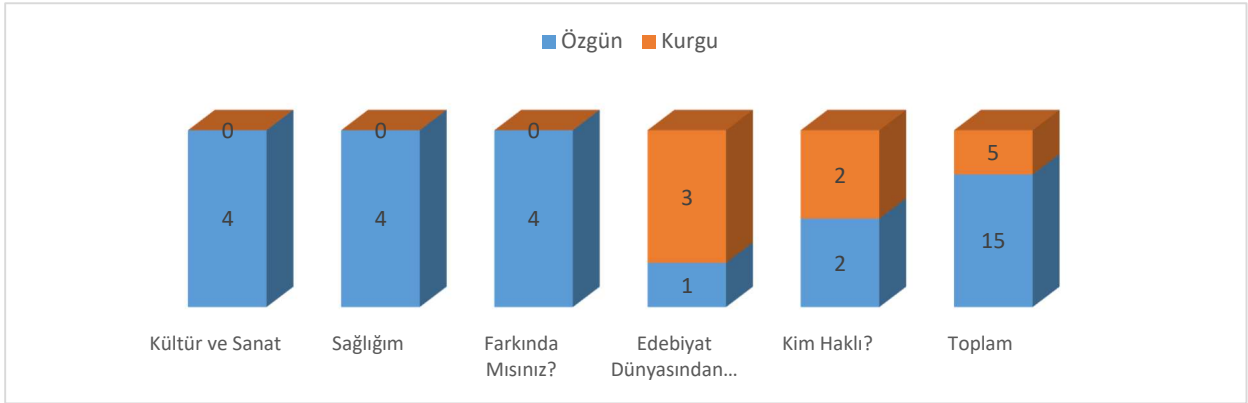
Kim Haklı? temasında, *Rüya*, *İnsanlığın Sınavı*, *Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe* adlı metinlerin toplam hece-kelime-cümle sayıları ortalama olarak birbirlerine yakın sayıdadırlar. Ancak *Hırsız* adlı anı metni tabloda görüldüğü üzere ortalamanın altında bir hece- kelime-cümle sayısına sahiptir. Ancak kitap geneli tür olarak değerlendirildiğinde *anı* türünün tek örneği olan *Hırsız* metni, metin türü açısından çeşitlilik kazandırmıştır.

Şekil 7: Temalar incelendikten sonra toplam kelime-hece-cümle sayısını temalara göre karşılaştırılmasının grafiksel gösterimi;

Gazi TÖMER C1 seviyesinde *Şekil 7*'de görüldüğü gibi *Kültür ve Sanat*, *Farkında mısınız?*, *Edebiyat Dünyasından...* temalarında toplam hece-kelime-cümle sayılarının ortalama olarak birbirlerine yakın olduğu doğrusal olarak ifade edilmiştir.

Şekil 8: Oluşturma amacına göre temaların incelenmesinin grafiksel gösterimi;

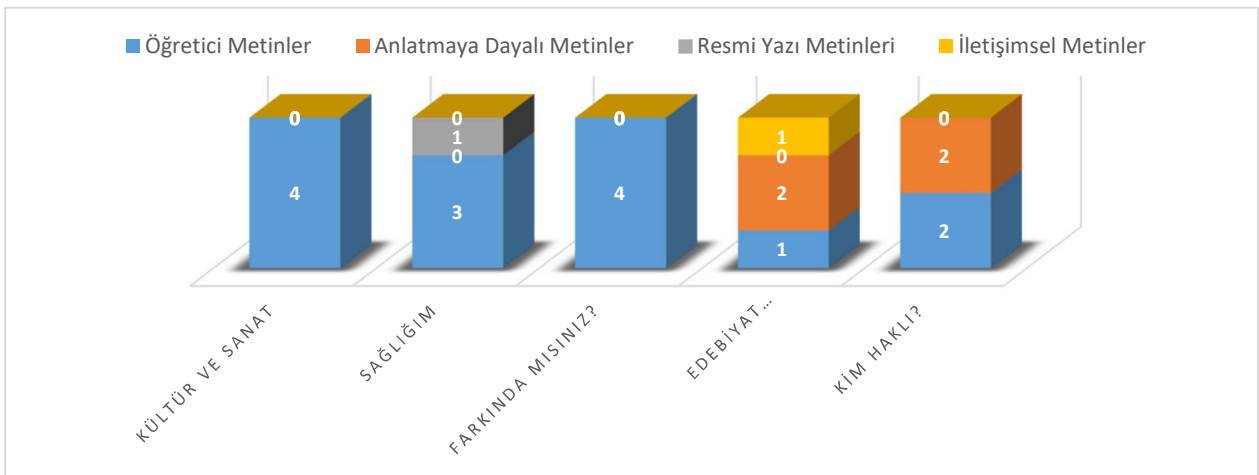

Gazi TÖMER C1 okuma metinlerinin oluşturulma amacına göre değerlendirildiğinde Şekil 8’de görüldüğü gibi özgün metinlerin çoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır. Metinleri gruplara ayırdığımız zaman ise;

Özgün metinler: *Türk Mimarisinin Işığı, Gel Zaman Git Zaman, Birlikte Eğleniyoruz, Dünyüyle Bugünüyle Halk Oyunları ve Dans, Genetik Şifre, Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları, Ayakkabı İçin Klima (Klimayak), Nüfus Patlaması, Tükettikçe Tükenen İnsanlık, Karşı Cinsi Anlama Kulavuzu, Parmaklarınız Ucunda Bir Dünya, Bunları Duydunuz mu?, Şiir Ülkesinin Mısralarında Bir Gezinti, Rüya ve Mecazlarla Örülen Bir Dil: Türkçe isimli metinlerin özgün kategoride oldukları ortaya koyulmuştur.*

Kurgu metinler: *Beyaz Gemi, Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık, Ah Şu Gençler, İnsanlığın Sınavı ve Hırsız* adlı metinlerin kurgu olduğu ortaya koyulmuştur.

Şekil 9: Kullanım işlevine göre temaların grafiksel gösterimi;

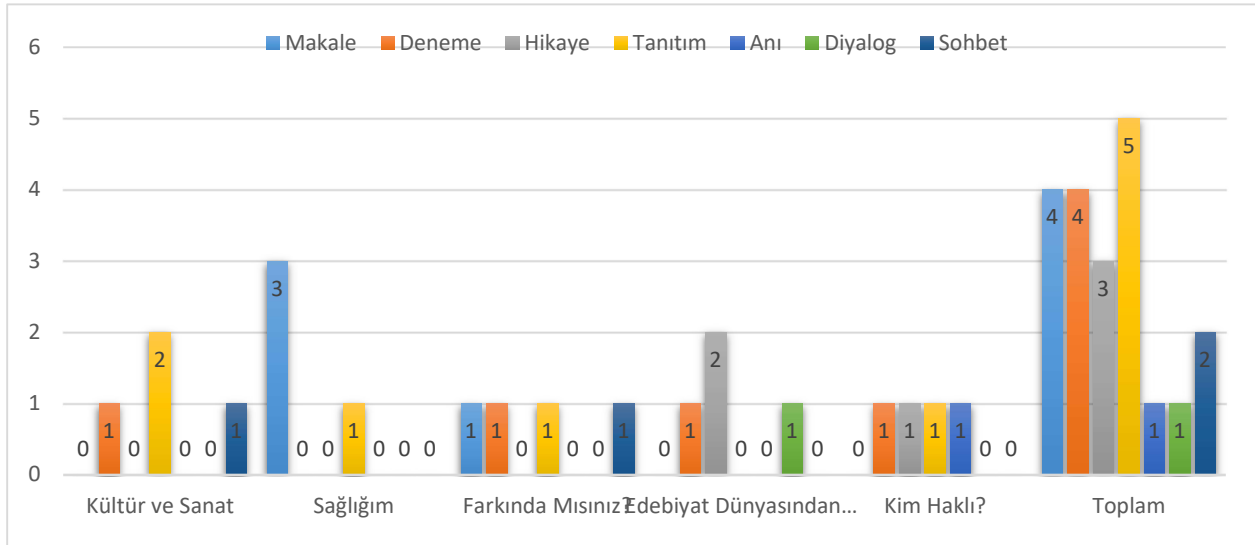

Gazi TÖMER C1 kitabının okuma metinlerini kullanım işlevlerine göre incelediğimiz zaman ağırlıklı olarak öğretici metinlerin kullanıldığı Şekil 9’da gösterilmiştir. *Kültür ve Sanat*

temasında *Türk Mimarisinin Işığ*, *Gel Zaman Git Zaman*, *Birlikte Eğleniyoruz*, *Dünyüyle Bugünüyle Halk Oyunları ve Dans* metnlerinin *öğretici* metin kapsamına girdikleri tespit edilmiştir. *Sağlığım* temasında ise *Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)* adlı metin resmî yazışma türüne girmektedir. Temanın diğer metinleri olan *Genetik Şifre*, *Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları*, *Nüfus Patlaması* adlı metinlerin *öğretici* metin oldukları ortaya konmuştur. *Farkında mısınız?* adlı temada bulunan *Tükettikçe Tükenen İnsanlık*, *Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu*, *Parmaklarınız Ucunda Bir Dünya*, *Bunları Duydunuz mu?* adlı metnlerinin de *öğretici* metinler kapsamına girdiği tespit edilmiştir. *Edebiyat Dünyasından...* adlı temada ise *Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti* adlı metnin *öğretici* metin olduğu, *Beyaz Gemi*, *Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık* adlı metinlerin *anlatmaya dayalı* metin olduğu diğer sona kalan *Ah Şu Gençler!* adlı metnin ise *iletişimsel* metin türüne girdiği tespit edilmiştir.

Son olarak *Kim Haklı?* isimli temada ise *Rüya*, *İnsanlığın Sınavı*, *Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe* metnlerinin *öğretici* metinler kapsamına girdiği tespit edilip, *Hırsız* metnin ise *anlatmaya dayalı* metin olduğu ortaya koyulmuştur.

Şekil 10: Metin türlerine göre (deneme, makale, hikâye, vb.) temaların incelenmesi;

Gazi TÖMER C1 seviyesi kitabının okuma metinleri türlerine göre incelendiğinde *Tanıtım* yazısı 5 kez kullanılmış olduğu ardından kullanılan türlerin 4 kez kullanılmasıyla *Makale* ve *Deneme* türlerinin olduğu tespit edilmiştir. Ardından yer alan tür ise 3 kez kullanılan *Hikâye* türü olduğu daha sonra ise 2 kez kullanılan *Sohbet* türü kullanılmıştır. En az kullanılan türler ise *Anı* ve *Diyalog* türleri olduğu tespit edilmiştir.

Metinlerde kullanılan türlerin genel sıralaması ise;

Tanıtım türü metinler; *Türk Mimarisinin Işığı, Birlikte Eğleniyoruz, Ayakkabı İçin Klima (Klimayak), Parmaklarınız Ucunda Bir Dünya ve Rüya* metinleridir.

Makale türü metinler; *Genetik Şifre, Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları, Nüfus Patlaması, Bunları Duydunuz mu?* metinleridir.

Deneme türü metinler; *Gel Zaman Git Zaman, Tükettikçe Tükenen İnsanlık, Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti, Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe* metinleridir.

Hikâye türü metinler; *Beyaz Gemi, Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık, İnsanlığın Sınavı* metinleridir.

Sohbet türü metinler; *Dünüyle Bugünüyle Halk Oyunları ve Dans, Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu* isimli metinlerdir.

Anı türü metinler; *Hırsız* metnidir.

Diyalog türü metinler; *Ah Şu Gençler!* metnidir.

Tablo 2: Gazi TÖMER C1 seviyesi okuma metinlerinin Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Kazanımları (CEFR) karşılaştırılması.³

Gazi TÖMER C1 seviyesinde bulunan okuma metinleri	Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Kazanımları (CEFR) ⁴
Türk Mimarisinin Işığı	1***, 2, 3***,4, 7, 11, 14, 20, 27, 30, 32, 38, 40***, 41, 42, 44***, 45, 47***, 48***, 49***.
Gel Zaman Git Zaman	1***,3***, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 16, 20, 23, 25, 28, 30, 40***,41, 42, 44, 45, 47***, 48***, 49***.
Birlikte Eğleniyoruz	1***,3***, 7, 8, 11, 12, 16, 18, 20, 25, 28, 30, 32, 33, 34, 36, 40**, 41, 42, 43, 44, 45, 47***, 48***, 49***, 50.
Dünüyle Bugünüyle Halk Oyunları ve Dans	1***, 3***, 4, 5, 7, 8, 12, 15, 16, 17, 20, 23, 24, 25, 30, 32, 33, 40***, 41, 42, 43, 44, 45, 47***, 48***, 49***.

³ Türkiye Maarif Vakfı'nın, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre uyarlanmış olan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi programının kazanım listesi (Gültekin, 2019)

⁴ *** ile gösterilen kazanımlar, metin bakımından kazanımın desteklediğini gösterir. Ancak kazanımın uygunluğunun gözlemlenebilmesi için sınıf ortamında uygulama yapılması gerekmektedir.

Genetik Şifre	1***, 2, 7, 9, 10, 11, 12, 16, 20 ,21 ,30, 33, 34, 36, 40***, 41, 42, 44, 47***, 48***, 49***.
Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları	1***, 2, 7, 9, 10, 11, 12, 16, 20 ,21 ,30, 33, 34, 35, 36, 40***, 41, 42, 44, 47***, 48***, 49***.
Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)	1***, 2, 6, 7, 8, 12, 13, 15, 17, 20, 21, 30, 33, 34, 36, 40***, 42, 45, 47**, 48***, 49***.
Nüfus Patlaması	1***, 2, 3***, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 18, 19, 21, 30, 34, 36, 40***, 42, 44, 45, 47**, 48***, 49***.
Tükettikçe Tükenen İnsanlık	1***, 3***, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 19, 20, 23, 24, 25, 27, 30 38, 40***, 42, 45, 47**, 48***, 49***.
Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu	1***, 3***, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 30, 33, 40***, 42, 47***, 48***, 49***.
Parmaklarınız Ucunda Bir Dünya	1***, 2, 3***, 7, 8, 20, 23, 24, 25, 30, 33, 40***, 42, 44, 47**, 48***, 49***, 50.
Bunları Duydunuz mu?	1***, 2, 3***, 7, 8, 10, 11, 12, 16, 19, 21, 30, 34, 36, 40***, 42, 44, 45, 47****, 48**, 49***.
Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti	1***, 3***, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 20, 22, 24, 25, 27, 30, 33, 39, 40***, 42, 44, 45, 47***, 48***, 49***.
Beyaz Gemi	1***, 3***, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 20, 22, 24, 25, 27, 30, 33, 39, 40***, 42, 45, 47***, 48***, 49***.
“Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık”	1***, 3***, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 30, 33, 39, 40***, 42, 44, 45, 47***, 48***, 49***.
Ah Şu Gençler	1***, 3***, 7, 8, 12 ,14, 16, 17, 18, 20, 30, 31, 33, 38, 40***, 42, 44, 47***, 48***, 49***.
Rüya	1***, 3***, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 20, 22, 24, 25, 27, 30, 33, 39, 40***, 42, 44, 45, 47***, 48***, 49***.

İnsanlığın Sınavı	1***, 3***, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 20, 22, 24, 25, 27, 30, 33, 39, 40***, 42, 44, 45, 47***, 48***, 49***.
Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe	1***, 3***, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 20, 22, 24, 25, 27, 30, 33, 39, 40***, 42, 44, 45, 47***, 48***, 49***, 50.
Hırsız	1***, 3***, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 20, 22, 24, 25, 27, 30, 33, 39, 40***, 42, 44, 45, 47***, 48***, 49***, 50.

Tablo 2’de görüldüğü üzere, Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti’nin C1 seviyesinde bulunan okuma metinleri ve okuma etkinliklerinin, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (CEFR) yayımlanan *C1 seviyesi için okuma-anlama* kazanımları başlığı altında bulunan 50 kazanımı metinlerde karşıladığı görülmektedir. Tabloda her metin, ortalama 25 kazanımı desteklediği tespit edilmiştir. Bunun sebebi, kazanımlar incelenirken metin türlerinin dikkate alınmış olmasıdır. Kazanımlarda *bilimsel bir metinde geçen grafik, tablo ve sayıları yorumlar* gibi kazanımlar sadece bilimsel metinlerde uygulanmış olup kurmaca metinlerde bu kazanım dikkate alınmamıştır. Aynı şekilde diğer bir kazanım olan *öyküleyici/edebî metinlerde yer alan kişilerin özelliklerini belirler* kazanımı sadece kurmaca metinlerde göz önünde bulundurulmuş, bilimsel metinlerde değerlendirmeye alınmamıştır.

SONUÇLAR

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin ve okuma-anlama etkinliklerinin, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde belirtilen seviye ve kazanımlara uygun/uyarlı olması önemlidir. Okuma metinlerinin niteliksel olarak taşıması gereken özellikler çerçeve etrafında şekillenmiş ve bağlamdan yola çıkılarak editörler tarafından hazırlanmıştır. Okuma metinlerinin nitelikleri okuma-anlama kazanımlarına uygunluk, verilen temanın amacına uygunluğu, oluşturulma amacına göre özgün ya da kurgu olması, kullanım işlevleri ve okunabilirlik seviyeleri olarak değerlendirilebilir.

Çalışmada kullanılan Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti’nin C1 seviyesinde kullanılan ders kitabındaki okuma metinlerinin ve etkinliklerinin, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan *C1 seviyesi kazanımlarına ve türsel dağılımlarının* uygun olduğu tespit edilmiştir.

Okuma metinlerinin tema bağlamında dağılımı açısından değerlendirdiğimizde, kitapta bulunan toplam 20 okuma metninin 5 ana tema çatısı altında topladığını görmekteyiz. Her temada 4 metin kullanılmıştır ve metin sayılarında tema bazında eşit bir dağıtım sergilenmiştir. Temaların başlıklarıyla uyumlu metinler kullanılması, öğrencinin okuma metnine geçmeden evvel odaklanma sürecini hızlandırmıştır. Temalara verilen başlıklar *Kültür ve Sanat*, *Sağlığım*, *Farkında mısınız?*, *Edebiyat Dünyasından...* ve son olarak *Kim Haklı?* isimlerinden oluşmaktadır.

Kültür ve Sanat teması hece-kelime-cümle bazında değerlendirildiğinde ortalama hece sayısı 1.551, ortalama kelime sayısı 477, ortalama cümle sayısı ise 40'dır. Temada kullanılan 4 metin *özgün* olarak oluşturulmuştur. Kullanım işlevi açısından değerlendirildiğinde ise 4 metin *öğretici* metin kapsamında kullanılmıştır. Metinler türlerine göre değerlendirildiğinde *Türk Mimarisinin Işığı* ve *Birlikte Eğleniyoruz* metinleri *tanıtım yazısı*, *Gel Zaman Git Zaman* metni *deneme yazısı*, *Dünüyle Bugünüyle Halk Oyunları* ve *Dans* metni ise *sohbet yazısı* kapsamında hazırlanmıştır.

Sağlığım teması hece-kelime-cümle bazında değerlendirildiğinde ortalama hece sayısı 1.204, ortalama kelime sayısı 370, ortalama cümle sayısı ise 31'dir. Hece-kelime-cümle sayısında olan negatif düşüş, *Ayakkabı İçin Klima* adlı metnin kitap bazında en kısa metin olmasından kaynaklanmaktadır. Temada kullanılan 4 metin *özgün* olarak oluşturulmuştur. Kullanım işlevi açısından değerlendirildiğinde ise 4 metin *öğretici metin* kapsamında kullanılmıştır. Tür açısından *Genetik Şifre*, *Gelişen Dünyanın Değişen Hastalıkları*, *Nüfus Patlaması* metinleri makale türünde, *Ayakkabı İçin Klima (Klimayak)* adlı metin *tanıtım yazısı* türündedir.

Farkında mısınız? teması hece-kelime-cümle bazında değerlendirildiğinde ortalama hece sayısı 1.611, ortalama kelime sayısı 488, ortalama cümle sayısı ise 44'dur. Bu tema, geri kalan temalar arasında en yüksek hece sayısına sahiptir. Temada kullanılan 4 metin *özgün* olarak oluşturulmuştur. Kullanım işlevi açısından değerlendirildiğinde ise 4 metin *öğretici metin* kapsamında kullanılmıştır. *Tükettikçe Tükenen İnsanlık* metni *deneme yazısı*, *Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu* ve *Bunları Duydunuz Mu?* metinleri makale yazısı, *Parmaklarınızın Ucunda Bir Dünya* ise *tanıtım yazısı*dır.

Edebiyat Dünyasından... teması hece-kelime-cümle bazında değerlendirildiğinde ortalama hece sayısı 1.568, ortalama kelime sayısı 501, ortalama cümle sayısı ise 54'tür. Temada kullanılan 2 metin *özgün*, 2 metin *kurmaca* olarak oluşturulmuştur. Kullanım işlevi açısından değerlendirildiğinde ise 2 metin *anlatmaya dayalı*, 1 metin *öğretici* metin, 1 metin

iletişimsel metin kapsamında kullanılmıştır. *Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti* metni deneme yazısı, *Beyaz Gemi* ve *Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık* metinleri hikâye yazısı, *Ah Şu Gençler* metni ise diyalog yazısıdır. Ayrıca temalar arasında en yüksek kelime ve cümle sayısı da bu temada bulunmaktadır.

Kim Haklı? teması hece-kelime-cümle bazında değerlendirildiğinde ortalama hece sayısı 1.200, ortalama kelime sayısı 388, ortalama cümle sayısı ise 36'dır. Temada kullanılan 2 metin *özgün*, 2 metin *kurmaca* olarak oluşturulmuştur. Kullanım işlevi açısından değerlendirildiğinde ise 2 metin *anlatmaya dayalı*, 2 metin *öğretici* metin kapsamında kullanılmıştır. *Rüya* metni tanıtım yazısı, *İnsanlığın Sınavı* metni hikâye yazısı, *Mecazlarla Örülen Bir Dil: Türkçe* metni deneme yazısı, *Hırsız* metni ise anı yazısıdır.

Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti'nin C1 kitabının metinleri, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde geçen kazanımlar için metin bazında kazanım uygunluğu incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda her metin kendi türü bazında ortalama 25 kazanıma uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Ortalama 25 kazanımın desteklenmesi, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde geçen kazanımların metin türü değişkeni bağlamında verilmesidir. *Tablo 2'de* verilen ve işaretlenen kazanımların desteklendiğinin gerçekten görülebilmesi için sınıf ortamında okuma-anlama çalışmasının yapılması gerekmektedir. İnceleme sonucunda kazanım listesinden "*Edebi metinlerdeki söz sanatlarını denetler.*" kazanımını karşılayan anlama becerisine ait etkinlikler bulunamamıştır.

Son olarak Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti C1 seviyesi kitabında yapılan bu çalışmada Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre uygun olması gereken okuma metinlerinin ve okuma etkinliklerinin uygun/uyarlanmış olduğu tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti'nin C1 seviyesi kitabı incelendiğinde, elde edilen bulgulardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- Gazi Üniversitesi TÖMER öğretim elemanları tarafından hazırlanan Gazi TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Seti'nin C1 seviyesi kitabı, okuma-anlama bağlamında oluşturulan etkinliklerin çeşitlilik bakımından az olması öğrencileri zamana bağlı olarak sıkabilir. Bu yüzden etkinlik çeşitliliği artırabilir.
- Bu çalışmada yapılan, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde geçen kazanımların ne kadar doğru olarak uygulandığını görmek için, bu seviyede hazırlanan kitaplarla

eğitim yapan öğrencilere nicel bir çalışma uygulanabilir. Bu sayede çalışmanın verileri doğrulanabilir, yanlış yönler varsa da ortaya çıkarılabilir.

- Okuma metinleri, temalar ilerledikçe sistematik olarak zorlaşabilir ya da anlam yoğunluğu kapasitesi artırabilir.
- Temalarda hece-kelime-cümle sayıları, zamana bağlı olarak metinlerle pozitif yönde artırılabilir.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde temel, orta ve ileri düzeylerdeki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin ne olması gerektiğiyle ilgili bir ölçüt yoktur. Ancak C1 seviyesi ileri düzey bir seviye olduğundan dolayı metinlerin daha zorlayıcı ya da daha kapsamlı metinler olması gerekmektedir.
- Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (CEFR) geçen kazanımlardan yola çıkılarak okuma metinlerinin alt etkinliklerinde, “*Edebi metinlerdeki söz sanatlarını denetler.*” kazanımını karşılayan etkinlikler koyulabilir. Bu şekilde uluslararası literatürde kitap, daha çok yer alabilir.

KAYNAKÇA

- Alyılmaz, C. (2010). “Türkçe Öğretiminin Sorunları”, *Turkish Studies*, 5(3), 728–749.
- Best, J. (1959). *Research in education*. New Jersey: Prentice Hall.
- Biçer, N. ve Alan, Y. (2017). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeni Hitit 3 ve İstanbul C1 Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Karşılaştırılması,” *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 1130–1139.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz. Ş., Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PEGEM.
- CEFR. (2001). *A Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assesment*. Strasbourg: Modern Language Division.
- CEFR (2017) <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/168074a4e2> (Erişim Tarihi: 18.10.2019)
- Çetinkaya, G. (2010). “*Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması*” (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetinkaya, G. ve Uzun, L. (2010). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik özellikleri, Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri* (Ed. H. ÜLPER). Ankara: PEGEM
- Duverger, M. (1973) *Sosyal Bilimlere Giriş: Metodoloji Açısından Çev:Ünsal Oskay*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Er, O. Biçer, N., ve Bozkırlı, K. Ç. (2012). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların ilgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, S. 1(2), 51-69.
- Göçen, G. (2015). “*Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı.*” Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Gültekin, İ. (Ed.). (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı*. İstanbul: Bayem Ajans Promosyon
- İltar, L. (2018). “*Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki okuma metinlerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi.*” Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Rummel, J.F. (1964) *An Introduction to Research Procedures in Education Second Edition*. Harper and Row.
- Temur, T. (2003). Okunabilirlik kavramı. *TÜBAR*, 13, 169-180.
- Turgut, E., Karakuş, N., & Ökten, C. E. (2017). CEF Estim Kılavuzuna Göre Hitit İstanbul ve Yedi İklim Setlerindeki A2 Okuma Metinlerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 12, 475–490.
- Tüfekçioğlu, B. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Becerisinin Yöntem ve Materyal Açısından Geliştirilmesine Yönelik Bir Çalışma. *E-Dil Dergisi*, 1, 101-117.
- Yıldırım, A. ve Şimşek. H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz Atagül, Y. (2016). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Atasözü ve Deyim Öğretiminde Film ve Hikâye Tekniklerinin Etkililik Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması." Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Yılmaz, F. ve Temiz, Ç. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik durumları. *International Journal of Language Education and Teaching*, 2, 81-91.
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 87-101.
- Zorbaz, K. Z. ve Köroğlu M. (2016). "Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setindeki Metinlerin Kelime-Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri", *Turkish Studies*, 11(3), 2509-2524.